

Θέμα : Διαχείριση δαπανών από τα Δικαστήρια

1. Το υπόμνημα της 23^{ης} Απριλίου 2001 του Προέδρου του Αρείου Πάγου προς τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών θέτει το ζήτημα της εκλογίκευσης της διαχείρισης των δαπανών από τα Δικαστήρια.

2. Στο ζήτημα αναφέρεται το συνημμένο σημείωμα, το οποίο θα μπορούσε να τεθεί υπόψη του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και του Υπουργού Δικαιοσύνης προς προβληματισμό και αναζήτηση λύσεων.

3. Σε συνεργασία μαζί τους θα ήταν δυνατό να προωθηθούν πρόσφορες λύσεις για την αντιμετώπιση του ζητήματος.

4. Συνημμένα εσωκλείεται σχέδιο επιστολής προς τον Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, με τον οποίο έχω συζητήσει σε γενικές γραμμές το ζήτημα.

5. Πρέπει, τέλος, να ετοιμασθεί σχέδιο επιστολής προς τους αρμόδιους Υπουργούς.

Αθήνα. 5 Ιουνίου 2001

(Σχέδιο επιστολής)

Κύριο

Στέφανο Μαθία

Πρόεδρο του Αρείου Πάγου

Ενταύθα

Αθήνα, Ιουνίου 2001

Κύριε Πρόεδρε,

Σας ευχαριστώ για την ευγενική επιστολή σας της 23ης Απριλίου 2001. Η εκλογίκευση της διαχείρισης των λειτουργικών δαπανών από τα δικαστήρια αποτελεί θέμα που ανήκει στην αρμοδιότητα του Υπουργού Οικονομικών και του Υπουργού Δικαιοσύνης.

Για το λόγο αυτό απέστειλα το υπόμνημά σας στους αρμόδιους Υπουργούς, προκειμένου να το μελετήσουν και να μου εισηγηθούν σχετικά.

ΘΕΜΑ: Εκλογίκευση της διαχείρισης δαπανών από τα Δικαστήρια

1. Τα δικαστήρια, εκτός του Ελεγκτικού Συνεδρίου, υπό το ισχύον νομοθετικό καθεστώς στερούνται δημοσιονομικών αρμοδιοτήτων και αποτελούν υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου παρέχει τις πιστώσεις όλων των υπηρεσιών της δικαιοσύνης, ο Υπουργός Δικαιοσύνης είναι ο διατάκτης και οι δαπάνες εκτελούνται από τη Διεύθυνση Οικονομικού του Υπουργείου. Για οποιαδήποτε δαπάνη οποιουδήποτε δικαστηρίου πρέπει να ενημερωθεί το Υπουργείο, το οποίο διαθέτει την πίστωση εξουσιοδοτώντας συνήθως τον προϊστάμενο του δικαστηρίου να αναλάβει τη σχετική υποχρέωση. Με το σύστημα αυτό απαλλάσσονται οι δικαστικοί λειτουργοί των ευθυνών που συνεπάγεται η ανάμειξή τους στη διαχείριση δημοσίων χρημάτων. Παράλληλα, με τη συγκέντρωση όλων των οικονομικών υπηρεσιών στο Υπουργείο μειώνονται τα έξοδα διαχείρισης.

Το ισχύον σύστημα εμφανίζει πάντως το ουσιώδες μειονέκτημα ότι για την ικανοποίηση και περιορισμένων ακόμη αναγκών σχετικών προς τη δικαιοδοτική λειτουργία απαιτείται έγκριση πολιτικού οργάνου και εκτέλεση από υπηρεσίες που υπάγονται σ' αυτό. Δεν είναι βέβαια γνωστή περίπτωση αρνήσεως διαθέσεως πιστώσεως σε δικαστήριο για λόγους πολιτικής σκοπιμότητας. Όμως, άλλοτε μεν η απλή υπαγωγή στη διαδικασία της εγκρίσεως και άλλοτε οι διοικητικές καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση προκαλούν ενόχληση στους δικαστικούς λειτουργούς που εκφράζονται με αιτιάσεις περί προσβολής της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης.

2. Περιορισμένης εκτάσεως δημοσιονομικές αρμοδιότητες είναι δυνατόν να δοθούν στα δικαστήρια και υπό τον ισχύοντα νόμο περί δημοσίου λογιστικού. Λ.χ. για μικροδαπάνες επιτρέπεται η έκδοση, κατά κωδικό αριθμό εξόδων και ανά έτος, ενταλμάτων προπληρωμής ύψους μέχρι 1.200.000 δρχ. Επίσης είναι δυνατή, για την άμεση αντιμετώπιση δαπανών, η πληρωμή των οποίων δεν μπορεί να αναβληθεί μέχρι τη δικαιολόγησή τους, η σύσταση πάγιας προκαταβολής στα δικαστήρια (άρθρο 38 παρ. 2

και 46 του ν. 2362/1995). Οι λύσεις αυτές στηρίζονται όμως σε ορισμό υπολόγου υπεύθυνου για τη διαχείριση του δημοσίου χρήματος και την απόδοση λογαριασμού στην υπηρεσία δημοσιονομικού ελέγχου, δίχως τη δυνατότητα παρεμβάσεως του προληπτικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

3. Το Ελεγκτικό Συνέδριο απολαμβάνει δημοσιονομικής αυτοτέλειας. Θεωρείται ανεξάρτητη αρχή με ίδιο προϋπολογισμό. Στο πλαίσιο του προϋπολογισμού του Υπουργείου Δικαιοσύνης ψηφίζεται ο ιδιαίτερος προϋπολογισμός του Ελεγκτικού Συνεδρίου με διατάκτη τον Πρόεδρό του (άρθρα 2 και 86 π.δ./τος 774/1980 και 5 της 110192/17.8.2000 αποφάσεως του Υπουργού Δικαιοσύνης, φ. 1054 Β'). Το Ελεγκτικό Συνέδριο διαθέτει επίσης οικονομική υπηρεσία, ανεξάρτητη από αυτήν του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Εξάλλου, το σχέδιο προϋπολογισμού του εγκρίνεται και προωθείται περαιτέρω από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, ενώ οι εγκριθείσες πιστώσεις διατίθενται στο Συνέδριο με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, όπως προβλέπεται ειδικότερα στο άρθρο 19 του ν. 2362/1995.

4. Το Σύνταγμα δεν θεσπίζει ρητώς την οικονομική αυτοτέλεια των δικαστηρίων. Σχετικό αίτημα προς τη Ζ' Αναθεωρητική Βουλή δεν έγινε δεκτό.

5. Σχετικά επιβάλλεται να γίνει διάκριση μεταξύ τυπικής και ουσιαστικής δημοσιονομικής αυτοτέλειας. Τυπικά αυτοτελή είναι τα ν.π.δ.δ. Τα δικαστήρια θα απολαμβάνουν δημοσιονομική αυτοτέλεια με την ουσιαστική έννοια, εάν: (α) κατήρτιζαν τα ίδια τον προϋπολογισμό τους, ο οποίος χωρίς να εγκρίνεται από την εκτελεστική εξουσία, θα προωθούνταν στη Βουλή για ψήφιση, (β) είχαν ίδιο διατάκτη επικουρούμενο από οικονομική υπηρεσία, η οποία θα εκκαθάριζε και ενταλματοποιούσε τη δαπάνη και (γ) υπήγοντο μόνο στον προληπτικό ή τον κατασταλτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

6. Η οργάνωση ενός τέτοιου συστήματος αυτοτελείας θα απαιτούσε προεχόντως τη σύσταση ιδιαίτερων υπηρεσιών οικονομικού στα επιμέρους δικαστήρια και την ιδιαίτερη απασχόληση δικαστικών λειτουργών με έργα δημοσιονομικής διαχείρισης. Μόνο δογματικοί λόγοι μπορούν να δικαιολογήσουν την επιλογή αυτή. Οι λύσεις που προτείνονται από τα δικαστήρια σκοπούν κυρίως στην απάλειψη των εστιών ενόχλησης των δικαστικών λειτουργών από δημοσιονομικά ζητήματα κατά την άσκηση των

δικαστικών τους καθηκόντων. Οι λύσεις αυτές αφορούν τις λειτουργικές δαπάνες της δικαιοσύνης.

7. Θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν λειτουργικές για τη δικαιοσύνη οι : (α) δαπάνες μετακινήσεως δικαστικών λειτουργών (επιθεώρηση, συγκρότηση συνθέσεων, διεθνείς αποστολές, μεταθέσεις), (β) δαπάνες προμήθειας υλικού και ενέργειας (γραφική ύλη, έπιπλα, βιβλία, είδη καθαριότητας, μηχανήματα), (γ) δαπάνες για υπηρεσίες (επισκευή μηχανημάτων ή επίπλων, βιβλιοδεσία, καθαριότητα, τηλεφωνήματα), (δ) δαπάνες δημοσίων σχέσεων (έξοδα φιλοξενίας, παραστάσεων) και (ε) δικαστικές δαπάνες (δαπάνες για έξοδα ποινικών διώξεων, για εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, δημοσιεύσεις, υπερωριακής απασχόλησης δημοσίων υπαλλήλων).

8. Για όλες τις ανωτέρω θα ήταν πρόσφορο να δοθεί ενιαία κατ' αρχήν λύση με τις εξής διαφοροποιήσεις. Υπάρχουν δαπάνες που δεν δημιουργούν προβλήματα, όπως αυτές για την πληρωμή του νερού, του ηλεκτρικού ή των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων, αφού πραγματοποιούνται μετά την παροχή. Δεν είναι λοιπόν σκόπιμη η μεταβολή του ισχύοντος καθεστώτος. (β) Άλλες δαπάνες επίσης επιβάλλεται να παραμείνουν στο ίδιο καθεστώς, διότι διαφορετικά θα προκαλείτο μεγαλύτερη ενόχληση των δικαστικών λειτουργών στην περίπτωση που η ευθύνη μεταφέρετο στα δικαστήρια (υπερωριακή απασχόληση υπαλλήλων). (γ) Οι δαπάνες για την προμήθεια αγαθών και την παροχή υπηρεσιών, όταν υπερβαίνουν το, κατά νόμο, όριο του πρόχειρου διαγωνισμού καθιστούν αναγκαία τη σύσταση και λειτουργία επιτροπών και την τήρηση ειδικής διαδικασίας. Είναι γι' αυτό σκόπιμο, εφόσον δεν υφίστανται οικονομικές υπηρεσίες στα δικαστήρια, να αποφευχθούν οι δυσκολίες που θα συνεπήγετο η μεταφορά της ενλόγω αρμοδιότητας. (δ) Οι δαπάνες για την προμήθεια της τρέχουσας γραφικής ύλης θα μπορούσε να αντιμετωπισθεί ανά δικαστήριο με χρηματικά εντάλματα προπληρωμής προς τους προϊσταμένους της γραμματείας. Θα απαιτούνταν εδώ ειδική νομοθέτηση. (ε) Με σύσταση πάγιας προκαταβολής και υπόλογο υπάλληλο της γραμματείας θα μπορούσαν να αντιμετωπισθούν οι δαπάνες επισκευών (ιδίως του φωτοτυπικού μηχανήματος). (στ) Οι υπόλοιπες λειτουργικές δαπάνες να ανατεθούν στη διοίκηση των δικαστηρίων, ώστε να μην είναι διατάκτης ο Υπουργός Δικαιοσύνης.

9. Για τις δαπάνες προμήθειας αγαθών ή παροχής υπηρεσιών μέσα στο όριο του διαγωνισμού ή της απ' ευθείας ανάθεσης μπορεί να ενεργεί ως διατάκτης, ύστερα από

εξουσιοδότηση του προϊστάμενου του δικαστηρίου, ο προϊστάμενος της γραμματείας ή άλλος υπάλληλός της. Σε αυτούς θα μπορούσε επίσης να εκχωρηθεί αρμοδιότητα διατακτών για ειδικές δικαστικές δαπάνες, οι οποίες όμως δεν συνδέονται με το status δικαστικού λειτουργού (π.χ. έξοδα ποινικών διώξεων, εκτέλεση αποφάσεων, δημοσιεύσεις). Ο προϊστάμενος του δικαστηρίου θα είναι επίσης διατάκτης των δαπανών μετακινήσεων των δικαστικών λειτουργών και υπαλλήλων των δαπανών, δημοσίων σχέσεων και των δαπανών για την προμήθεια αγαθών που λόγω της φύσης τους (βιβλία, περιοδικά) δεν είναι δυνατόν να ορισθεί διατάκτης δικαστικός υπάλληλος.

10. Για να ρυθμισθούν όσα αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο απαιτείται νομοθετική πρωτοβουλία. Θα ήταν πάντως σκόπιμο ως προς ορισμένες από τις κατηγορίες εξόδων της προηγούμενης παραγράφου μέχρι την ψήφιση της ειδικής ρύθμισης να ακολουθείται η εξής διαδικασία. Οι Πρόεδροι των Ανωτάτων Δικαστηρίων να επεξεργάζονται και να αιτιολογούν τις εγκρίσεις προϋπολογισμού ως προς τις ανωτέρω δαπάνες και οι Υπουργοί Δικαιοσύνης και Οικονομικών να τις προωθούν με απλά σχόλια, ώστε να εγκρίνονται στο σύνολό της από τη Βουλή.

11. Συνοψίζοντας (α) Στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης περιλαμβάνονται οι προϋπολογισμοί λειτουργικών δαπανών ενός εκάστου δικαστηρίου. Σχέδια των προϋπολογισμών αυτών προετοιμάζονται και αιτιολογούνται από τους οικείους προϊσταμένους δικαστηρίων και διαβιβάζονται μέσω του Προέδρου Ανωτάτου Δικαστηρίου του οικείου δικαιοδοτικού κλάδου με τις τροποποιήσεις που επιφέρει στον Υπουργό Δικαιοσύνης και περαιτέρω στον Υπουργό Οικονομικών. Οι ανωτέρω Υπουργοί απλώς διατυπώνουν παρατηρήσεις στις προτάσεις και αποφαινεται η Βουλή. (β) Οι προϊστάμενοι των δικαστηρίων, ύστερα από την τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας, καθίστανται διατάκτες ορισμένων λειτουργικών δαπανών με δυνατότητα εξουσιοδότησης ως προς ορισμένες κατηγορίες εξόδων των προϊσταμένων της γραμματείας ή άλλων υπαλλήλων. (γ) Μικροέξοδα μπορεί να πληρώνονται σε κάθε δικαστήριο από υπόλογο χρηματικού εντάλματος προπληρωμής, ενώ τα έξοδα επισκευής από υπόλογο πάγιας προκαταβολής.

Αθήνα, 5 Ιουνίου 2001

dis.Δ(5)/DimosionAftotelDik.doc/11.5.01/p.1-4/γρ (Δ28)